

e-ISSN: 2345-0592 Online issue Indexed in <i>Index Copernicus</i>	Medical Sciences Official website: www.medicisciences.com	
--	--	---

Harmful use of alcohol among physicians before and during the first years of the COVID-19 pandemic

Kasparas Sinkevičius¹, Ina Rybakova¹

¹Lithuanian University of Health Sciences, Medical Academy, Faculty of Medicine, Kaunas

Abstract

Introduction. The WHO estimates that harmful use of alcohol causes about 3 million deaths per year, almost 5.3% of total deaths worldwide. Meanwhile, exposure to stress is one of the factors that drives alcohol consumption. The ongoing global coronavirus pandemic is causing high levels of stress and has a significant negative impact on the public's mental health. Healthcare professionals fighting on the front lines of the pandemic are no exception, especially given the fact that burnout among healthcare workers has been a constant topic of discussion.

Aim. To analyse the harmful use of alcohol among physicians before and during the first years of the COVID-19 pandemic

Material and methods. The AUDIT questionnaire was used to identify alcohol use disorders. The survey was conducted in Lithuania, online after publicly sharing an invitation to participate in the survey by completing the AUDIT questionnaire and the Sociodemographic Variables Questionnaire. Specialist physicians, family physicians, and second-year and older resident physicians were included in the survey on a voluntary basis.

Results. 11.8% (N = 28) of the surveyed physicians reported not using alcohol. It was found that during the pandemic, there was a statistically significant ($p = 0.008$) 3.9% increase in the percentage of people who engaged in harmful use of alcohol or who potentially had an alcohol addiction from 6.2% up to 10.1%. Men was more likely than women to engage in harmful use of alcohol or be addicted to alcohol (31.6% and 5.3%, respectively). It was found that physicians who are single was more likely to engage in harmful consumption of alcohol or to potentially have an alcohol addiction compared to non-single physicians (19.1% and 7.5%, respectively).

Conclusions. More than one tenth of physicians who consume alcohol engaged in the harmful use of alcohol or was potentially addicted to alcohol. The percentage of physicians, who engaged in the harm use of alcohol or was potentially addicted to alcohol, increased statistically significantly during the pandemic. Single physicians and male physicians was more likely to have alcohol use disorders.

Keywords: Alcohol use, AUDIT, pandemic, COVID-19.

Probleminis alkoholio vartojimas tarp gydytojų prieš COVID19 pandemiją ir pirmaisiais jos metais

Kasparas Sinkevičius¹, Ina Rybakova¹

¹Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Medicinos akademija, medicinos fakultetas, Kaunas

Santrauka

Įvadas. PSO teigimu žalingas alkoholio vartojimas lemia 3 milijonus mirčių per vienerius metus, kas atitinka 5,3% visų mirčių. Tuo tarpu patiriamas stresas yra vienas iš veiksnių, skatinančių alkoholio vartojimą, o šiuo metu pasaulį ištikusi koronaviruso pandemija visuomenėje kelia ryškų stresą bei ženkliai blogina visuomenės psichikos sveikatą. Ne išimtis ir priešakinėse linijose su pandemija kovojantys sveikatos priežiūros specialistai, apie kurių perdegimą nuolat kalbama.

Tikslas. Įvertinti probleminį alkoholio vartojimą tarp gydytojų prieš COVID19 pandemiją ir pirmaisiais jos metais.

Metodika. Probleminio alkoholio vartojimo įvertinimui panaudotas AUDIT klausimynas. Apklausa vykdyta internetu, Lietuvoje, viešai pasidalinus kvietimu dalyvauti, užpildant AUDIT klausimyną ir sociodemografinių veiksnių klausimyną. Į tyrimą savanoriškai buvo įtraukiami gydytojai specialistai, šeimos gydytojai, antrų rezidentūros metų ir vyresni gydytojai rezidentai.

Rezultatai. 11,8% (N=28) apklaustų gydytojų teigė, kad alkoholio nevartoja. Nustatyta, kad pandemijos metu statistiškai reikšmingai ($p=0,008$) padidėjo žalingai vartojančių alkoholį arba galimai turinčių priklausomybę asmenų procentas nuo 6,2% iki 10,1%, t. y. 3,9%. Vyrai palyginus su moterimis dažniau vartojo alkoholį žalingai arba jiems buvo galima priklausomybė, atitinkamai 31,6% ir 5,3%. Nustatyta, jog dažniau alkoholį vartojo žalingai arba turėjo galimą priklausomybę vieniši (-os) gydytojai (-os) palyginus su ne vienišais (-omis) gydytojais (-omis), atitinkamai 19,1% ir 7,5%.

Išvados. Daugiau nei dešimtadalis alkoholį vartojančių gydytojų jį vartojo žalingai arba galimai turėjo priklausomybę; Žalingai vartojančių alkoholį arba galimai turinčių priklausomybę gydytojų procentas pandemijos metu statistiškai reikšmingai padidėjo. Probleminis alkoholio vartojimas buvo dažnesnis tarp vienišų gydytojų, taip pat gydytojų vyrų.

Raktiniai žodžiai: *alkoholio vartojimas, AUDIT, pandemija, COVID19.*

1. Įžanga

Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) teigimu žalingas alkoholio vartojimas lemia 3 milijonus mirčių per vienerius metus, kas atitinka 5,3%. visų mirčių [1]. 2007 m. duomenimis penktadalis Lietuvos gyventojų alkoholį vartoja žalingai [2]. Be to, negalia bei mirtys sukeltos alkoholio vartojimo pasireiškia gana jauname amžiuje [1]. Tuo tarpu patiriamas stresas yra vienas iš veiksnių, skatinančių alkoholio vartojimą [3, 4], o šiuo metu pasaulį ištikusi koronaviruso (COVID19) pandemija visuomenėje kelia ryškų stresą bei ženkliai blogina visuomenės psichikos sveikatą [5]. Lietuvoje priimtas ilgalaikių neigiamų COVID19 pandemijos pasekmių psichikos sveikatai mažinimo veiksmų planas [6], tačiau nepaisant jo gyventojų emocinė būklė nuolat blogėja [7]. Ne išimtis ir priešakinėse linijose su pandemija kovojantys sveikatos priežiūros specialistai, apie kurių perdegimą nuolat kalbama. Tuo pat metu Lietuvoje, nepaisant aiškių priešingų įrodymų, yra svarstomi alkoholio kontrolės atlaisvinimai. Atsižvelgiant į esamą situaciją, šiame darbe analizuojamas probleminis alkoholio vartojimas gydytojų tarpe prieš COVID19 pandemiją ir pirmaisiais jos metais, pasitelkiant Žalingo alkoholio vartojimo nustatymo testą (AUDIT, *Alcohol Use Disorders Identification Test*) [8].

2. Metodika

Tyrimas atliktas gavus LSMU bioetikos centro leidimą (2021.01.20 Nr. BEC-LSMU(R)-14).

Probleminio alkoholio vartojimo įvertinimui panaudotas PSO rekomenduojamas AUDIT klausimynas, kurį sudaro 10 klausimų, kiekvienam atsakymui priskiriant balus (1 ir 3-8 klausimams atitinkamai „Niekada“ – 0 balų, „Rečiau nei kartą per mėnesį“ – 1 balas, „Kartą per mėnesį“ – 2 balai, „Kartą per savaitę“ – 3 balai, „Kasdien ar beveik kasdien“ – 4

balai; 2 klausimui atitinkamai „1-2“ – 0 balų, „3-4“ – 1 balas, „5-6“ – 2 balai, „7-9“ – 3 balai, „10+“ – 4 balai; 9 ir 10 klausimams atitinkamai „Ne“ – 0 balų, „Taip, bet ne pastaraisiais metais“ – 2 balai, „Taip, pastaraisiais metais“ – 4 balai). Remiantis rekomendacijomis [8] vertinama balų suma: <8 balų – nepavojingas alkoholio vartojimas; 8-15 balų – rizikingas alkoholio vartojimas (toks alkoholio vartojimas, kuris didina žalingų pasekmių riziką ateityje); 16-19 balų – žalingas alkoholio vartojimas; >20 balų – galima priklausomybė. Tyrimo dalyviai suskirstyti į dvi grupes: vartojantys nepavojingai arba rizikingai ir vartojantys žalingai arba galimai susiformavusi priklausomybė. Probleminiam alkoholio vartojimui priskirta >15 balų suma, kadangi tyrime vertinant rezultatus prieš ir po norėta įvertinti žalą tuo metu, neįtraukiant rizikingo alkoholio vartojimo (8-15 balų), kadangi toks alkoholio vartojimas didina žalingų pasekmių riziką ateityje, o ne vertinimo momentu.

Apklausa vykdyta internetu, Lietuvoje, viešai pasidalinus kvietimu dalyvauti tyrime įvairiose gydytojams skirtose grupėse, užpildant AUDIT klausimyną (vertinant iki COVID19 pandemijos ir pirmaisiais jos metais) ir sociodemografinių veiksnių klausimyną. Į tyrimą savanoriškai buvo įtraukiami gydytojai specialistai, šeimos gydytojai, antrų rezidentūros metų ir vyresni gydytojai rezidentai. Apklausa vykdyta 2021 metų sausio – vasario mėnesiais.

Surinktiems duomenims apdoroti taikyta aprašomoji statistinė analizė, naudojant “IBM SPSS Statistics 23” kompiuterinę programą. Požymių pasitaikymo dažnumų skirtumams įvertinti naudotas χ^2 kriterijus. Siekiant patikrinti procentų pasikeitimą dvejose priklausomose imtyse, naudotas Maknemaro kriterijus. Tyrime naudotas statistinis reikšmingumo

lygmuo $\alpha = 0,05$, o pasikliautiniuoju intervalu pasirinktas 95%.

3. Rezultatai

Tyrimė iš viso dalyvavo 238 gydytojai. Iš jų 50 šeimos gydytojų (21,0%), 117 gydytojų specialistų (49,2%) ir 71 gydytojas rezidentas (29,8%). Tyrimė dalyvavo 197 (82,8%) moterys ir 41 (17,2%) vyras. Tiriamųjų amžius nuo 25 m. iki 68 m. ($M=36,79$; $SD=10,39$). 59,7% ($N=142$) tiriamųjų buvo vedę/ištekėjusios, 16% ($N=38$) – nevedę/netekėjusios, o 16,8% ($N=40$) gyveno su partneriu (-e) nesusituokę (-usios). 47,5% ($N=113$) tiriamųjų neturėjo vaikų, 44,5%

($N=106$) – turėjo ir gyveno kartu. Pagal gyvenamosios vietos dydį, daugiau nei pusė tiriamųjų (62,2%) gyveno ten, kur yra daugiau nei 190000 gyventojų. 93,7% ($N=223$) gydytojų dirbo 1 etato arba didesniu darbo krūviu. 41,2% ($N=98$) gydytojų teigė, kad jų darbo krūvis pandemijos metu padidėjo, 38,7% ($N=92$) – nekito, o 20,2% ($N=48$) – sumažėjo. Išsamesnis tiriamųjų pasiskirstymas pagal sociodemografinius rodiklius yra pateiktas 1 lentelėje.

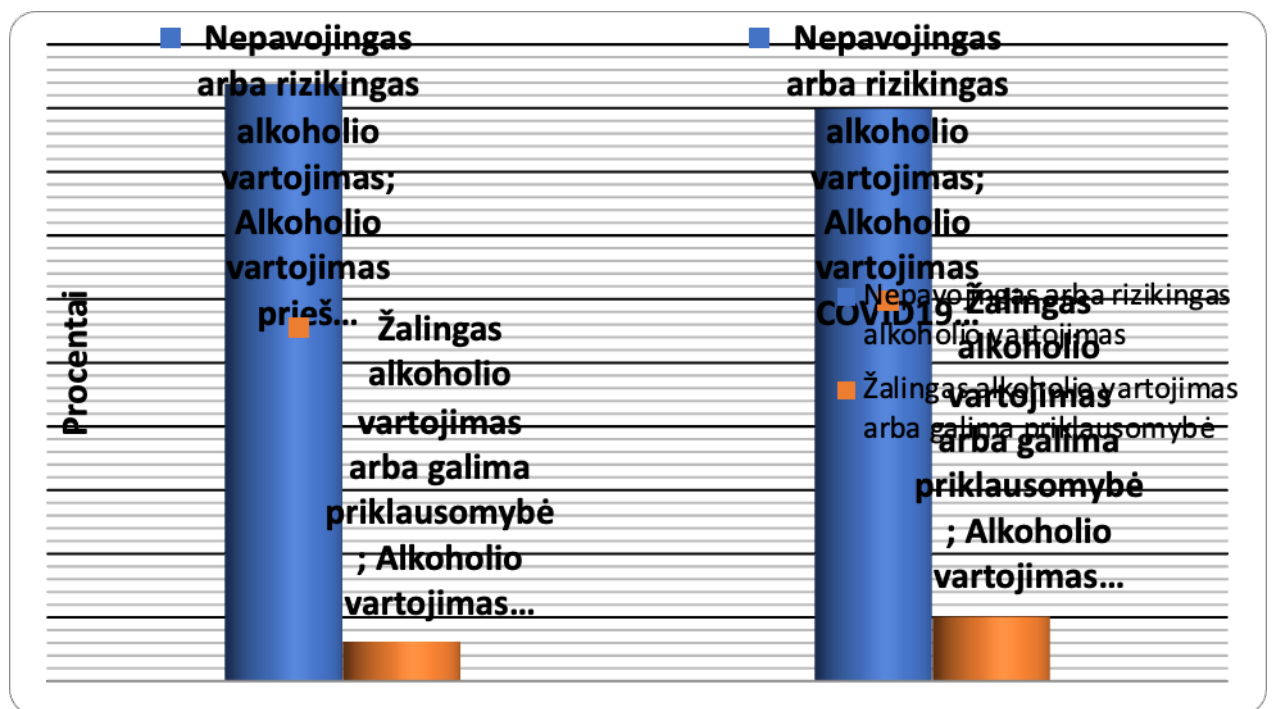
11,8% ($N=28$) apklaustų gydytojų teigė, kad alkoholio nevartoja. Tolimesni rezultatai pateikti atrinkus tik alkoholi vartojančius tiriamuosius.

1 lentelė. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal sociodemografinius rodiklius.

		N	Procentas
Lytis	Vyras	41	17,2
	Moteris	197	82,8
Amžius	25 – 34	117	49,2
	35 – 44	56	23,5
	45 – 54	41	17,2
	55 – 64	12	5,0
	65 – 74	1	0,4
Šeiminė padėtis	Vedęs/ištekėjusi	142	59,7
	Nevedęs/netekėjusi	38	16,0
	Išsiskyręs/išsiskyrusi	14	5,9
	Našlys (-ė)	3	1,3
	Gyvena su partneriu (-e) nesusituokęs (-usios)	40	16,8
		N	Procentas
Gyvenamosios vietos dydis	Iki 2000 gyv.	11	4,6
	2000 – 30000 gyv.	28	11,8
	30000 – 190000 gyv.	51	21,4
	Daugiau nei 190000 gyv.	148	62,2
Vaikai	Neturi	113	47,5
	Turi, gyvena kartu	106	44,5
	Turi, gyvena atskirai	19	8,0

Pareigos	Šeimos gydytojas	50	21,0
	Gydytojas specialistas	117	49,2
	Gydytojas rezidentas	71	29,8
Darbo krūvis	0,75 etato ir mažiau	15	6,3
	1 etatas	72	30,3
	1 – 1,25 etato	53	22,3
	Daugiau nei 1,25 etato	98	41,2
Darbo krūvio kitimas	Nekito	92	38,7
	Padidėjo	98	41,2
	Sumažėjo	48	20,2

Siekiant patikrinti gydytojų alkoholio vartojimo procentų pokytį COVID19 pandemijos metu buvo taikytas Maknemaro kriterijus. Nustatyta, kad pandemijos metu statistiškai reikšmingai ($p=0,008$) padidėjo žalingai vartojančių alkoholi arba galimai turinčių priklausomybę asmenų procentas nuo 6,2% iki 10,1%, t. y. 3,9%. (žr. 1 pav.).

1 pav. Gydytojų alkoholio vartojimo pobūdis prieš COVID19 pandemiją ir pandemijos metu, $p=0,008$.

Siekiant nustatyti, kokie sociodemografiniai veiksniai yra susiję su žalingu alkoholio vartojimu, analizuojami lyčių, amžiaus, šeiminės padėties, turimų vaikų, gyvenamosios vietos, darbo krūvio skirtumai

nepavojingai/rizikingai ir žalingai/esant galimai priklausomybei alkoholi vartojančių asmenų grupėse.

Respondentai pagal amžių buvo suskirstyti į tris grupes, turinčias po vieną nuošimtį visų stebėjimų:

25-29 m. (33,3%), 30-38 m. (66,6%), 39-68 m. Nustatyta, kad amžiaus grupių skirstiniai statistiškai reikšmingai nesiskyrė skirtingo alkoholio vartojimo ($\chi^2 = 0,70$; $df = 2$; $p = 0,703$) asmenų grupėse.

Rezultatai parodė, kad vyrų ir moterų alkoholio vartojimo lygis ($\chi^2 = 23,64$; $df = 1$; $p = 0,000$) statistiškai

reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). 2 lentelėje matyti, jog vyrai palyginus su moterimis dažniau vartojo alkoholį žalingai arba jiems buvo galima priklausomybė, atitinkamai 31,6% ir 5,3%.

2 lentelė. Lyties procentų palyginimas skirtingose alkoholio vartojimo grupėse.

Tyrimo kintamieji		Alkoholio vartojimas		Iš viso	
		Nepavojingas/ rizikingas	Žalingas/galima priklausomybė		
Lytis	Vyras	Dažnis	26	12	38
		% Lytis	68,4%	31,6%	100,0%
		% Alk. vart.	13,9%	57,1%	18,3%
Moteris		Dažnis	161	9	170
		% Lytis	94,7 %	5,3%	100,0%
		% Alk. vart.	86,1%	42,9%	81,7%

$\chi^2 = 23,64$; $df = 1$; $p = 0,000$

Nustatyta, kad gyvenamosios vietos dydžių skirstiniai statistiškai reikšmingai nesiskyrė skirtingose alkoholio vartojimo ($\chi^2 = 0,88$; $df = 1$; $p = 0,349$) asmenų grupėse.

Palyginus turinčių ir neturinčių vaikų gydytojų pasiskirstymą skirtingose alkoholio vartojimo grupėse, nebuvo nustatyta statistiškai reikšmingų skirtumų ($\chi^2 = 2,40$; $df = 1$; $p = 0,122$).

Darbo krūvis buvo suskirstytas į dvi grupes: 1) dirbantys 1,25 etatu ar mažesniu darbo krūviu; 2) dirbantys didesniu nei 1,25 etato darbo krūviu. Palyginus gydytojų, dirbančių mažesniu ir didesniu darbo krūviu, pasiskirstymą skirtingose alkoholio vartojimo grupėse, nebuvo nustatyta statistiškai reikšmingų skirtumų ($\chi^2 = 2,88$; $df = 1$; $p = 0,090$).

Palyginus gydytojų darbo krūvio kitimą pandemijos metu skirtingose alkoholio vartojimo

grupėse, taip pat nebuvo nustatyta statistiškai reikšmingų skirtumų ($\chi^2 = 0,07$; $df = 1$; $p = 0,785$).

Palyginus gydytojus pagal užimamas pareigas (gydytojas specialistas, šeimos gydytojas, gydytojas rezidentas) skirtingose alkoholio vartojimo grupėse, nebuvo nustatyta statistiškai reikšmingų skirtumų ($\chi^2 = 5,78$; $df = 2$; $p = 0,056$).

Šeiminė padėtis suskirstyta į dvi grupes: 1) ne vieniši (-os), t. y. vedę/ištekėjusios, gyvenantys su partneriu (-e); 2) vieniši (-os), t. y. gyvenantys (-čios) atskirai/išsiskyrę (-usios), nevedę/netekėjusios, našliai (-ės). Stebimi statistiškai reikšmingi alkoholio vartojimo skirtumai priklausomai nuo to ar asmenys buvo ne vieniši, ar vieniši ($\chi^2 = 5,41$; $df = 1$; $p = 0,020$). Nustatyta, jog dažniau alkoholį vartojo žalingai arba turėjo galimą priklausomybę vieniši (-os) gydytojai (-os) palyginus su ne vienišais (-omis) gydytojais (-omis), atitinkamai 19,1% ir 7,5% (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Šeiminės padėties procentų palyginimas skirtingose alkoholio vartojimo grupėse.

Tyrimo kintamieji		Alkoholio vartojimas		Iš viso
		Nepavojingas/ rizikingas	Žalingas/galima priklausomybė	
Šeiminė padėtis	Dažnis	148	12	160
	Ne vieniši (-os)	92,5%	7,5%	100,0%
	% Šeiminė padėtis			
	% Alk. vart.	76,6%	57,1%	77,3%
	Dažnis	38	9	47
	Vieniši (-os)	80,9%	19,1%	100,0%
	% Alk. vart.	20,4%	42,9%	22,7%

$$\chi^2 = 5,41; df = 1; p = 0,020$$

Norint nustatyti, kokie sociodemografiniai veiksniai COVID19 pandemijos metu yra susiję su atskirais AUDIT testo klausimais, analizuojami lyčių, amžiaus, šeiminės padėties, turimų vaikų, gyvenamosios vietos, darbo krūvio skirtumai. Nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai, susiję su tiriamųjų lytimi, amžiumi, šeimine padėtimi ir vaikų turėjimu (žr. 4 lentelę, pateikiami tik statistiškai reikšmingi skirtumai). Tyrimo rezultatų analizė parodė, kad vyrai palyginus su moterimis dažniau jautė kaltę ar sąžinės priekaištus dėl alkoholio vartojimo; kad pradėję gerti nebegali sustoti; negalėjo prisiminti, kas įvyko vakar dieną, kai gėrė; jiems dažniau kilo noras išgerti rytą, kad būtų lengvos pagirios. Be to, vyrai palyginus su

moterimis dažniau teigė, kad dėl gėrimo susižeidė patys ar sužeidė kitą asmenį; bei kad kiti asmenys buvo sunerimę dėl jų gėrimo. Taip pat nustatyta, jog vienišiams asmenims palyginus su ne vienišais dažniau kilo noras išgerti rytą, kad būtų lengvos pagirios; jie dažniau jautė, kad pradėję gerti nebegali liautis; susižeidė arba sužeidė kitą asmenį dėl gėrimo bei kiti asmenys dažniau buvo sunerimę dėl jų gėrimo. Be to, pastebėta, kad neturintys vaikų palyginus su turinčiais dažniau teigė jautė kaltę ar sąžinės priekaištus dėl alkoholio vartojimo. Galiausiai, kaltę ar sąžinės priekaištus dėl alkoholio vartojimo dažniau jautė 25-38 m. asmenys palyginus su 39 m. ir vyresniais asmenimis.

4 lentelė. Tiriamųjų pasiskirstymas procentais pagal atsakymus į atskirus AUDIT skalės klausimus atsižvelgiant į sociodemografinius rodiklius.

Sociodemografinis rodiklis/klausimas	Jautė, kad pradėję gerti nebegali liautis	Kilo noras išgerti rytą, kad būtų lengvos pagirios	Jautė kaltę ar sąžinės priekaištus dėl alkoholio vartojimo	Negalėjo prisiminti, kas įvyko vakar dieną, kai gėrė	Susižeidė arba sužeidė kitą asmenį dėl gėrimo	Teigė, kad kiti asmenys sunerimę dėl gėrimo, ar siūlė mažiau gerti
<i>Lytis</i>						
Vyras	28,9%	18,4%	50,0%	34,2%	15,8%	39,5%
Moteris	11,2%	5,9%	29,4%	12,9%	1,2%	8,8%
χ^2	7,94**	6,44*	5,94*	10,04**	17,81***	23,64***
<i>Vaikai</i>						
Turi			26,8%			
Neturi			40,6%			
χ^2			4,47*			
<i>Amžius</i>						
25-29			40,9%			
30-38			40,6%			
39-68			19,0%			
χ^2			9,03*			
<i>Šeiminė padėtis</i>						
Ne vieniši (-os)	11,3%	5,6%			1,9%	11,9%
Vieniši (-os)	25,5%	17,4%			10,6%	23,4%
χ^2	5,98*	6,53*			7,44**	3,90*

$p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

4.

Diskusija

Ankščiau tyrimai vertinantys būtent sveikatos priežiūros specialistų alkoholio vartojimo kitimus dėl pandemijos buvo atlikti po 2003 metų SARS pandemijos [9], buvo nustatyta, jog piktnaudžiavimas alkoholiu ar priklausomybė sietina su saviizoliacija ir darbu aukštos rizikos užsikrėsti vietose. Pačioje COVID19 pandemijos pradžioje 2020 m. balandžio – rugsėjo mėn. Jungtinių Amerikos valstijų mokslininkai pasitelkdami AUDIT metodiką bendroje populiacijoje vertino alkoholio vartojimą pandemijos fone ir nustatė rizikingo vartojimo bei galimos priklausomybės augimą [10]. Stockweel T. ir kitų 2021 m. pradžioje išleistame straipsnyje buvo akcentuojamos alkoholio vartojimo grėsmės pandemijos metu ir skatinta griežtesnė alkoholio kontrolė [11]. Tuo tarpu Lietuvos Respublikos Seime 2022 m. pradžioje svarstyti alkoholio kontrolės atlaisvinimai, kurie galiausiai atsižvelgiant į rekomendacijas buvo atmesti.

Mūsų gauti duomenys panašūs į kituose tyrimuose gautus rezultatus, jog pandemijos metu daugiau sveikatos priežiūros specialistų pradėjo alkoholį vartoti rizikingai arba jiems galimai išsivystė priklausomybė [12, 13]. Lamb D. ir kitų 2021 m. publikuotame straipsnyje vertintas probleminis alkoholio vartojimas tarp sveikatos priežiūros darbuotojų Jungtinėje Karalystėje pirmosios COVID19 bangos metu siekė 10,5% [14]. Mūsų atliktu tyrimu gauti panašūs duomenys, jog pandemijos metu problemiška alkoholi vartojančių gydytojų padidėjo iki 10,1%.

Nepriklausomai Cousin L. ir kolegų Prancūzijoje atliktame tyrime [15] bei Jaguga F. ir bendraautorių Kenijoje atliktame tyrime [16] gautos išvados, jog sveikatos priežiūros specialistai vyrai dažniau nei moterys alhoholį vartoja problemiška.

Mūsų tyrime gauti analogiški duomenys, jog toks alkoholio vartojimas dažnesnis tarp gydytojų vyrų 31,6% negu moterų 5,3%. Jaguga F. ir kitų atliktame tyrime [16] statistiškai reikšmingu rizikos faktoriumi nustatytas buvimas nevedusiu (-usia), mūsų atliktame tyrime gauti statistiškai reikšmingi rezultatai, jog problemiška alkoholi dažniau vartoja vieniši gydytojai.

5. Išvados

Daugiau nei dešimtadalis alkoholi vartojančių gydytojų jį vartojo žalingai arba galimai turėjo priklausomybę. Žalingai vartojančių alkoholi arba galimai turinčių priklausomybę gydytojų procentas pandemijos metu statistiškai reikšmingai padidėjo. Probleminis alkoholio vartojimas buvo dažnesnis tarp vienišų gydytojų, taip pat gydytojų vyrų.

6. Interesų konfliktas

Autoriams interesų konflikto nekilo.

7. Literatūra

1. World Health Organization [Internet]. Alcohol. Fact sheet. 2018. [cited 2022 Jan 25]; Available from: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/alcohol>
2. Veryga A, Stanislavovienė J, Ignatavičiūtė L, Štelemėkas M, Liutkutė V. Probleminio alkoholio vartojimo įvertinimas tarp 15–74 metų amžiaus lietuvis gyventojų naudojant AUDIT metodiką. Sveikatos mokslai 2013; 23(5): 22-28.
3. Peltier MR, Verplaetse TL, Mineur YS, Petrakis IL, Cosgrove KP, Picciotto MR, McKee SA. Sex differences in stress-related alcohol use. Neurobiol Stress. 2019; 10: 100149.
4. Guinle MIB, Sinha R. The Role of Stress, Trauma, and Negative Affect in Alcohol Misuse and Alcohol

- Use Disorder in Women. *Alcohol Res.* 2020; 40(2): 05.
5. Thompson K, Dutton DJ, MacNabb K, Liu T, Blades S, Asbridge M. Changes in alcohol consumption during the COVID-19 pandemic: exploring gender differences and the role of emotional distress. *Health Promot Chronic Dis Prev Can.* 2021; 41(9): 254-263.
  6. Veryga A. Įsakymas dėl ilgalaikių neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių asmens ir visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veiksmų plano patvirtinimo. Lietuvos respublikos Sveikatos apsaugos ministerija. 2020. V-1596.
  7. Mendez-Lopez A, Stuckler D, McKee M, Semenza JC, Lazarus JV. The mental health crisis during the COVID-19 pandemic in older adults and the role of physical distancing interventions and social protection measures in 26 European countries. *SSM Popul Health.* 2022; 17: 101017.
  8. Babor TF, Higgins-Biddle JC, Saunders JB, Monteiro MG. *The Alcohol Use Disorders Identification Test, Guidelines for Use in Primary Care.* 2nd ed. Geneva, Switzerland. World Health Organization, 2001.
  9. Wu P, Liu X, Fang Y, Fan B, Fuller CJ, Guan Z, Yao Z, Kong J, Lu J, Litvak IJ. Alcohol abuse/dependence symptoms among hospital employees exposed to a SARS outbreak. *Alcohol Alcohol.* 2008; 43(6): 706-712.
  10. Killgore WDS, Cloonan SA, Taylor EC, Lucas DA, Dailey NS. Alcohol dependence during COVID-19 lockdowns. *Psychiatry Res.* 2021; 296: 113676.
  11. Stockwell T, Andreasson S, Cherpitel C, Chikritzhs T, Dangardt F, Holder H, Naimi T, Sherker A. The burden of alcohol on health care during COVID-19. *Drug Alcohol Rev.* 2021; 40(1): 3-7.
  12. Beiter KJ, Wiedemann RP, Thomas CL, Conrad EJ. Alcohol Consumption and COVID-19-Related Stress Among Health Care Workers: The Need for Continued Stress-Management Interventions. *Public Health Reports.* 2022; 137(2): 326-335.
  13. Silczuk A. Threatening increase in alcohol consumption in physicians quarantined due to coronavirus outbreak in Poland: the ALCOVID survey. *J Public Health (Oxf).* 2020; 42(3): 461-465.
  14. Lamb D, Gnanapragasam S, Greenberg N, Bhundia R, Carr E, Hotopf M, Razavi R, Raine R, Cross S, Dewar A et al. Psychosocial impact of the COVID-19 pandemic on 4378 UK healthcare workers and ancillary staff: initial baseline data from a cohort study collected during the first wave of the pandemic. *Occupational and Environmental Medicine* 2021; 78: 801-808.
  15. Cousin L, Di Beo V, Marcellin F, Coscas S, Mahé V, Chavignaud I, Rousset Torrente O, Chassany O, Duracinsky M, Carrieri MP. Use of psychoactive substances by night-shift hospital healthcare workers during the first wave of the COVID-19 pandemic: a cross-sectional study based in Parisian public hospitals (ALADDIN). *BMJ Open.* 2022; 12(3): e055699.
  16. Jaguga F, Kwobah EK, Mwangi A, et al. Harmful Alcohol Use Among Healthcare Workers at the Beginning of the COVID-19 Pandemic in Kenya. *Front Psychiatry.* 2022; 13: e821610.